

**ТВОРЧА ВЗАЄМОДІЯ ВИКОНАВЦІВ НА ПРИКЛАДІ
«СЮЇТИ НА УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ТЕМИ ДЛЯ СТРУННОГО
КВАРТЕТУ» БОРИСА ЛЯТОШИНСЬКОГО**

Драматичні реалії сьогодення зумовили принципове загострення проблеми вибудовування національної ідентичності українців, що неминуче призвело до наполегливих спроб переосмислення «витоків і джерел», духовних засад, відродження національної ідеї, розвитку самобутньої вітчизняної культури, визначення її місця у світовому цивілізаційному розвитку, які вимагають поглибленого аналізу здобутків музичної творчості української нації, її фольклорної спадщини як національно-інтегруючих ресурсів української культури.

У контексті цієї проблеми незаперечне значення набуває дослідження музичної спадщини засновника сучасної української музики, одного з найбільших новаторів ХХ сторіччя Бориса Лятошинського.

Необхідність дослідження полілогічної взаємодії виконавців зазначеного твору зумовлена наявністю розбіжностей між зростаючими потребами суспільства в осмисленні української музичної спадщини Бориса Лятошинського та недостатнім вивченням проблеми виконавства його творів у сучасному музикознавчому дискурсі.

Мета дослідження – визначити особливості творчої взаємодії виконавців на прикладі «Сюїти на українські народні теми для струнного квартету» Бориса Лятошинського.

Узагальнення результатів теоретичного аналізу зазначеної проблеми вможливило розробку структурно-функціональної моделі творчої взаємодії музикантів-виконавців, яка містить фахові та особистісні компетентності. Серед основних фахових компетентностей виокремлено: комплексний текстологічний аналіз ансамблевої партитури; синхронізацію (метроритмічну узгодженість ансамблевих партій, темброву збалансованість та динамічну єдність партій, штрихову узгодженість); полілогічність виконавства; моделювання сценічних

ситуацій. До ключових особистісних компетентностей музикантів-виконавців віднесено комунікативну, рефлексивну компетентності, емпатію, мотивацію, копінг-стратегії.

На підставі запропонованої моделі визначено та схарактеризовано основні фахові складові творчої взаємодії виконавців «Сюїти на українські народні теми для струнного квартету» Бориса Лятошинського як специфічні прийоми музикування.

Результати комплексного текстологічного аналізу ансамблевої партитури «Сюїти...» засвідчують глибокий психологічний підтекст твору, сповнений драматичних переживань автора. Провідний лейтмотив зумовлений авторським зверненням до джерел народнопісенної та народнотанцювальної української музики.

З метою створення «образно-імітаційного» характеру I та II частин «Сюїти...» Б. Лятошинський звертається до прийому «виведення» окремих голосів гармонічної вертикалі, використовуючи при цьому допоміжні функції акомпануючих інструментів. III і IV частини відзначаються рівноправним проведенням основного тематизму у всіх інструментах.

Засоби ансамблевої синхронізації – *темброва збалансованість, метроритмічна узгодженість та динамічна єдність ансамблевих партій* – зумовлені єдністю творчих реалізацій, загальною колективно-партнерською співтворчістю скрипалів, альтиста та віолончеліста, спрямованістю інтелектуального та емоційного самовираження музиканта-виконавця на відтворення авторського задуму – внутрішнього конфлікту, теми війни, образів співвітчизників, страждання народу.

Визначальну роль у взаємодії між виконавцями відіграють динамічні прийоми та образи-символи. Як допоміжні засоби комунікації визначено: залучення кварто-квінтових послідовностей, які сприяють відбиттю характерної, образно-національної специфіки гармонічної мови; «питальність» у інтонаціях висхідної квінти; посилення ролі дисонансовості; висхідні та низхідні полілогічні хроматизми, як символи страждання та скорботи. Хроматизація

народно-ладової діатоніки посилює експресивність інтерпретаторського вислову виконавцями та експлікує національно-фольклорне підґрунтя.

Вибір *штрихової драматургії* скерований інтонаційно-образним змістом твору та характером його виконавської інтерпретації. Штрихова інтонація здійснюється з урахуванням артикуляції кожної музичної фрази в окремих партіях, що комплексно співіснують при загальному звучанні партитури. Темброво-інтонаційна якість звуковидобування, динамічна палітра та штрихова техніка є спільними для всіх партій.

Полілогічність виконавства «Сюїти...» досягається за рахунок низки засобів:

- постійний діалог «запитання-відповідь» між учасниками квартету;
- поступове динамічне нашарування усіх голосів;
- проведення основної теми за допомогою лінійного розвитку;
- наявність стильових ознак фуги – динамічне виокремлення головного тематизму кожної партії.

Отже, продуктивність творчої взаємодії виконавців «Сюїти...» зумовлено інтеграцією композиторського задуму твору та колективної виконавської інтерпретації музикантів.

Література

1. Злотник О. Й. Комунікативна функція музики як засіб художнього спілкування. *Міжнародний Вісник*. № 2 (11). Київ : НАКККіМ, 2018. С. 112–116.
2. Чистякова Д. А. Струнно-смичковий квартет у контексті камерно-інструментального стилю Б. М. Лятошинського. *Міждисциплінарні дослідження*. 2019. № 3. С. 58–64.
3. Шульгіна В. Д. Музична україніка : інформаційний і національно-освітній простір : автореферат дис... д-ра мистецтвознавства : 17.00.01. Київ, 2002. 41 с.